

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 308/2011-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. júla 2011 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika vo veci sťažnosti E. M., K., zastúpenej advokátkou JUDr. I. R., Advokátska kancelária, K., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 49 Er 1717/2007 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo E. M. pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 49 Er 1717/2007 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Košice II prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 49 Er 1717/2007 konať bez zbytočných prietáhov.

3. E. M. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 800 € (slovom osemsto eur), ktoré je Okresný súd Košice II povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Košice II je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia E. M. v sume 314,18 € (slovom tristoštrnásť eur a osemnásť centov) na účet jej advokátky JUDr. I. R., Advokátska kancelária, K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. III. ÚS 308/2011-16 z 28. júna 2011 prijal na ďalšie konanie sťažnosť E. M., K. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. I. R., Advokátska kancelária, K., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 49 Er 1717/2007.

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla:

„Exekučnému konaniu predchádzalo konanie vedené na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. E 877/98. Už v tomto konaní, teda v konaní o výkon rozhodnutia na vypratanie bytu, sťažovateľka preukázala, že zabezpečila pre povinného bytovú náhradu v zmysle

rozsudku Okresného súdu Košice II sp. zn. 14 C 892/96. Toto konanie sa viedlo od roku 1998 do roku 2006 bez toho, aby bol povinný vypratán z bytu.

Dňa 11. 5. 2007 sťažovateľka podala návrh na vykonanie exekúcie, pretože rozsudkom Okresného súdu Košice II sp. zn. 14 C 892/96 zo dňa 2. 7. 1997, bola povinnému uložená povinnosť vystáť sa z bytu nachádzajúceho sa v Košiciach... a povinný dobrovoľne nesplnil to, čo mu uložilo právoplatné a vykonateľné rozhodnutie.

Súdny exekútor... vydal upovedomenie o začatí exekúcie sp. zn. Ex 0478/07 dňa 29. 4. 2008.

Proti exekúcii podal povinný námietky dňa 22. 5. 2008, s tým že Okresný súd Košice II uznesením sp. zn. 49 Er 1717/2007 zo dňa 10. 9. 2008 námietky povinného zamietol, pretože neboli podané v lehote.

Dňa 10. 6. 2009 podal generálny prokurátor Slovenskej republiky mimoriadne dovolanie proti uzneseniu Okresného súdu Košice II sp. zn. 49 Er 1717/2007 zo dňa 10. 9. 2008.

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 4 M Cdo 9/2009 zo dňa 27. 8. 2009 zrušil uznesenie Okresného súdu Košice II sp. zn. 49 Er 1717/2007 zo dňa 10. 9. 2008 a vrátil vec súdu na ďalšie konanie. Poukázal na to, že Okresný súd Košice II postupoval nesprávne, keď námietky povinného zamietol.

Dňa 21. 10. 2010 sťažovateľka podala sťažnosť predsedovi Okresného súdu Košice II pre prieťahy v konaní.

Dňa 2. 11. 2010 bolo sťažovateľke doručené vyjadrenie predsedu Okresného súdu Košice II, ktorý sťažnosť sťažovateľky považoval za čiastočne dôvodnú.

Dňa 16. 11. 2010 bol Okresnému súdu Košice II doručený návrh na zastavenie exekúcie.

Dňa 21. 4. 2011 bola sťažovateľke doručená výzva na vyjadrenie sa k návrhu na zastavenie exekúcie.

Ako už bolo uvedené, doposiaľ toto konanie nie je právoplatne skončené...

Sťažovateľka je presvedčená o tom, že konanie Okresného súdu Košice II nesmeruje k odstráneniu jej právnej neistoty, teda k právoplatnému skončeniu sporu, ale súd svojim postupom a rozhodnutiami naopak konanie nedôvodné predlžuje a oddaľuje tým poskytnutie právnej istoty rozhodnutej veci sťažovateľke. Neprimeraná dĺžka konania

prítom nie je odôvodnená právnou, resp. faktickou zložitou veci alebo správaním sťažovateľky.

Je potrebné uviesť, že exekučné konanie je druhom vykonávacieho konania. O právach a povinnostiach sťažovateľky bolo meritórne rozhodnuté v pôvodnom konaní sp. zn. 14 C 892/96. Dĺžka vykonávacieho konania má byť kratšia, pretože vykonávacie konanie zabezpečuje iba realizáciu práv priznaných v pôvodnom konaní, ktoré nie sú plnené dobrovoľne.

Keďže Okresný súd Košice II nesprávne právne posúdil námietky povinného proti exekúcii, došlo k prietahom, ktoré trvajú už takmer 4 roky. Je nepochybné, že v postupe exekútora nedochádza k prietahom, ale práve Okresný súd Košice II svojou činnosťou spôsobil prietahy, ktoré viedli k tomu, že dodnes nieje vec právoplatne skončená.“

Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 49 Er 1717/2007 porušil jej základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby mu prikázal vo veci konať bez zbytočných prietahov a zaplatiť sťažovateľke finančné zadost'učinenie v sume 4 500 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia v sume 314,18 €.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k veci listom sp. zn. 1 SprV/275/2011 z 18. mája 2011 vyjadril podpredseda okresného súdu, ktorý okrem iného uviedol:

„... som toho názoru, že v konaní sú úkony vykonávané priebežne, s výnimkou obdobia od 29. 10. 2009 do 23. 5. 2011, posúdenie zbytočnosti prietahov ale ponechávam na zváženie ústavnému súdu.

Sťažovateľka podala dňa 22. 10. 2010 sťažnosť na prietahy v konaní, jej sťažnosť bola vybavená v súlade so zákonom č. 757/2004 Z. z. listom Spr. 171/2010 zo dňa 2. 11. 2010 ako čiastočne dôvodná.

Sťažovateľkou požadované finančné zadost'učinenie nie je podľa môjho názoru dôvodné, jeho výška nie je v sťažnosti odôvodnená relevantnými skutočnosťami, aj s poukazom na dĺžku prietahov...

Zároveň uvádzam, že vo veci sa vykonávajú procesné úkony za účelom rozhodnutia o návrhu na zastavenie exekúcie.“

Rovnaké skutočnosti zistil z obsahu súdneho spisu aj ústavný súd, pričom konštatuje že ku dňu rozhodovania nebolo konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 49 Er 1717/2007 právoplatne (meritórne) ukončené.

Podpredseda okresného súdu v podaní z 18. mája 2011 a právna zástupkyňa sťažovateľky v podaní z 11. júla 2011 uviedli, že netrávajú na verejnom ústnom pojednávaní.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 49 Er 1717/2007.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (napr. IV. ÚS 221/04, III. ÚS 103/07, III. ÚS 139/07).

V súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou ústavný súd už vyslovil, že právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov súdom sa vzťahuje aj na konanie o výkon rozhodnutia a rozhodovanie súdu v exekučnom konaní (III. ÚS 15/03, III. ÚS 229/04), keďže nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí vrátane súdnej exekúcie podľa Exekučného poriadku je súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 143/02, IV. ÚS 292/04), pričom ústava v čl. 48 ods. 2 takéto konania z povinnosti súdov konať bez zbytočných prietáhov nevyníma. Aj podľa názoru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) by právo na súdnu ochranu zostalo iluzórnym, keby vnútroštátny právny poriadok umožňoval, aby konečné súdne rozhodnutie ostalo „neúčinné“ na škodu jednej zo strán. Výkon rozsudku alebo rozhodnutia súdu treba považovať za integrálnu súčasť procesu v zmysle čl. 6 dohovoru (III. ÚS 15/03, III. ÚS 229/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje postupovať v konaní v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ako aj z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prierahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, III. ÚS 75/07, III. ÚS 118/07) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Ústavný súd (obdobne ako ESLP) pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd v zhode s tvrdením sťažovateľky konštatuje, že neexistujú dôvody, ktoré by umožňovali hodnotiť namietané exekučné konanie ako právne alebo fakticky zložené. Ani okresný súd vo svojom vyjadrení neoznačil namietané konanie ako skutkovo alebo právne zložené.

2. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní ústavného súdu o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prierahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd v správaní sťažovateľky nezistil žiadnu prekážku, ktorá by bránila plynulému postupu okresného súdu vo veci. Okrem toho, okresný súd vo svojej odpovedi na sťažnosť sťažovateľky na prierahy v konaní sp. zn. Spr. 171/2010 z 2. novembra 2010 uznal, že táto sťažnosť je čiastočne dôvodná.

3. Napokon ústavný súd hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní.

Ústavný súd pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07, III. ÚS 109/07).

Ústavný súd dospel k názoru, že postup okresného súdu bol neefektívny a nesústredený, a to najmä pokiaľ ide o jeho rozhodovanie o námietkach povinného proti exekúcii, keď jeho predchádzajúce rozhodnutie č. k. 49 Er 1717/2007-37 z 10. septembra 2008 bolo na základe mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 M Cdo 9/2009 z 27. augusta 2009 zrušené. Vec mu bola vrátená na ďalšie konanie z dôvodu, že okresný súd vec nesprávne právne posúdil a nedostatočne zistil skutkový stav. Z ustanovenia § 50 ods. 2 druhej vety zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov pritom vyplýva, že o námietkach proti exekúcii rozhodne súd najneskôr do 60 dní od ich doručenia. V danom prípade ide pre okresný súd o poriadkovú lehotu pri rozhodovaní o námietkach proti exekúcii. Ani túto zákonom stanovenú poriadkovú lehotu okresný súd nedodržel, čo možno spájať s neefektívnou a nesústredenou činnosťou okresného súdu. Nesústredenou a neefektívnou činnosťou okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Vzhľadom na rozhodnutie o porušení označených práv sťažovateľky, ako aj na to, že konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 49 Er 1717/2007 dosiaľ nebolo právoplatne (meritórne) ukončené, ale pokračuje rozhodovaním okresného súdu o návrhu povinného na zastavenie exekúcie, ústavný súd v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 49 Er 1717/2007 konať bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadostučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadostučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka žiadala priznať finančné zadostučinenie v sume 4 500 €, čo odôvodnila neprimeranou dĺžkou napadnutého konania a stavom právnej neistoty, v ktorom sa nachádza.

Cieľom primeraného finančného zadostučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Pri určení primeraného finančného zadostučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadostučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na zistený stav posudzovaného konania pri zohľadnení ostatných okolností prípadu (najmä nedodržania zákonom ustanovenej lehoty na rozhodnutie

okresným súdom) ústavný súd považoval priznanie sumy 800 € sťažovateľke za primerané zadost'učinenie, ktoré zaviazal uhradiť okresný súd (bod 3 výroku nálezu).

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľka si v podaní z 11. júla 2011 uplatnila trovy právneho zastúpenia v celkovej sume 314,18 €.

Ústavný súd vychádzajúc z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov priznal sťažovateľke náhradu trov konania v ňou požadovanej sume 314,18 €, a to za dva úkony právnej služby – príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti v hodnote po 123,50 € a dva režijné paušály v hodnote po 7,41 € plus 20 % DPH, ktoré zaviazal uhradiť okresný súd (bod 4 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. júla 2011